

Symposium 'Het geweten van de mens'

Op D.V. dinsdag 2 juni 2026 vindt in de Hervormde Kerk te Jaarsveld het symposium *Het geweten van de mens* plaats, met als ondertitel *Work in progress* voor prediking, pastoraat en vorming. Deze verdiepingsdag is bedoeld voor ouders, opvoeders en docenten die zich in dit thema willen verdiepen, in het bijzonder voor predikanten, ambtsdragers, kerkelijk werkers en (theologie)studenten.

Tijdens deze studiedag wordt het thema 'geweten' theologisch doordacht vanuit de Schrift, de Vroege kerk, kerkgeschiedenis en de actualiteit. In lezingen komen onder meer Paulus, Johannes Chrysostomus, John Bunyan, Willem Bilderdijk en Hermann Friedrich Kohlbrugge aan bod. Het programma wordt afgesloten met een paneldiscussie over het belang van het geweten vandaag.

Op deze dag zijn er bijdragen van ds. E.J. (Egbert) Terpstra, ds. M. (Rinus) van Kooten, ds. K.H. (Karel) Bogerd, prof. dr. M.A. (Marten) van Willigen, dr. P. (Piet) de Vries, dr. H. (Huib) Klink en ds. G.J. (Gerard) Krol. De afsluitende paneldiscussie staat onder leiding van prof. dr. M.A. van Willigen. Aan dit panel nemen, naast de sprekers van de dag, ook ds. J.A.J. (Adriaan) Pater, ds. J. (Jacob) Brouwer en dr. O.W. (Otto Willem) Dubois deel.

Het symposium duurt van 10.00 uur (inloop vanaf 9.30 uur) tot 15.30 uur. Koffie, thee en lunch worden aangeboden; een vrijwillige bijdrage is mogelijk. Aanmelden bij ds. Bogerd: 06-36275893/karelbogerd@klikesafe.nl

Dagprogramma Symposium 'Het geweten van de mens'

Work in progress voor prediking, pastoraat en vorming

Hervormde kerk Jaarsveld

09:30 – 10:00 | Ontvangst met koffie en thee [Verenigingsgebouw]

10:00 – 10:15 | Opening [Kerk]

- De vraag naar een goed geweten (1 Petrus 3: 21)

Ds. E.J. (Egbert) Terpstra

10:15 – 10:45 | Het geweten bij Paulus

- Wanneer is een gerust geweten werkelijk een goed geweten in Gods oog? Een onderzoek naar het geweten vanuit Jesaja 50 en Romeinen 1 en 2

Ds. K.H. (Karel) Bogerd [Kerk]

10:45 – 11:15 | Het geweten bij Johannes Chrysostomus

- Enkele passages over het geweten bij Chrysostomus

Prof. dr. M.A. (Marten) van Willigen [Kerk]

11:15 – 11:30 | Koffiepauze [Verenigingsgebouw]

11:30 – 12:00 | Het geweten bij John Bunyan

- De plaats van het geweten in De Heilige Oorlog van John Bunyan

Dr. P. (Piet) de Vries [Kerk]

12:00 – 13:00 | Lunch [Verenigingsgebouw]

13:00 – 13:30 | Het geweten bij Willem Bilderdijk

- De menselijke psyche bij Bilderdijk: Hoe het geweten functioneert

Dr. H. (Huib) Klink [Kerk]

13:30 – 14:00 | Het geweten in de actualiteit

- Het geweten vanuit het begin van de Bijbel naar vandaag

Ds. G.J. (Gerard) Krol [Kerk]

14:00 – 14:15 | Koffiepauze [Verenigingsgebouw]

14:15 – 15:00 | Paneldiscussie o.l.v. Prof. dr. M.A. (Marten) van

Willigen. Met naast de sprekers: ds. J.A.J. (Adriaan) Pater [prediking]

J. (Jacob) Brouwer [theologie/pastoraat] dr. O.W. (Otto Willem)

Dubois [reveil/vorming] [Kerk]

15:00 – 15:15 | Sluiting Ds. M. (Rinus) van Kooten [Kerk]

15:15 – 15:30 | Informele afronding en ontmoeting

Ontvangst met koffie en thee (Verenigingsgebouw)

Opening: De vraag naar een goed geweten (1 Petrus 3: 21)

Bijbellezing: 1 Petrus 3: 13-22

Ds. E. J. (Egbert) Terpstra

Samenzang: Psalm 119: 1 en 2

1. Welzalig zijn d' oprechten van gemoed,
Die, ongeveinsd, des HEEREN wet betrachten;
Die Hij op 't spoor der godsvrucht wand'len doet;
Welzalig die, bij dagen en bij nachten,
Gods wil bepeinst, en Hem als 't hoogste goed,
Van harte zoekt met ingespannen krachten.

2. Die, wars van 't kwaad, niet in de zonde leeft,
Maar zijnen gang bestiert naar 's HEEREN wetten.
Gij, grote God, die ons bevelen geeft,
Gij eist, dat w' op Uw woord gestadig letten,
En dat w' ons hart, aan Uwen wil verkleefd,
Geduriglijk op Uwe wegen zetten.

Psalm 26: 1, 2, 3 en 12

Karel Bogerd-bariton & Jos van der Kooy-harmonium

Het geweten belicht vanuit Paulus

Wanneer is een gerust geweten werkelijk een goed geweten in Gods oog? | *Een onderzoek naar het geweten vanuit Jesaja 50 en Romeinen 1 en 2* | Ds. K. H. (Karel) Bogerd

Orgel improvisatie door Jos van der Kooy

Het geweten bij Johannes Chrysostomus

Enkele passages over het geweten bij Chrysostomus |
Prof. dr. M. A. (Marten) van Willigen

Koffiepauze (Verenigingsgebouw)

Het geweten bij John Bunyan

De plaats van het geweten in De Heilige Oorlog van John Bunyan |
Dr. P. (Piet) de Vries

Samenzang Psalm 139: 1, 7 en 14

1. Niets is, o Oppermajesteit,
Bedekt voor Uw alwetendheid.
Gij kent mij; Gij doorgrondt mijn daân;
Gij weet mijn zitten en mijn staan;
Wat ik beraad', of wil betrachten,
Gij kent van verre mijn gedachten.

7. Gij hebt mijn gans gestel doorgrond,
Zelfs voor mijn eersten levensstond.
Ik ben verbazend voortgebracht.
Op 't nagaan van Uw wond're macht,
Sla ik verrukt het oog naar boven:
'k Zal U, mijn Schepper, altoos loven.

14. Doorgrond m', en ken mijn hart, o HEER;
Is 't geen ik denk niet tot Uw eer?
Beproof m', en zie, of mijn gemoed
iets kwaads, iets onbehoorlijks voed';
En doe mij toch met vaste schreden
Den weg ter zaligheid betreden.

Lunch (Verenigingsgebouw)

Samenzang Psalm 33: 2 en 7

2. Roemt nu met nieuwe lofgezangen
De nieuwe blijken van Zijn gunst;
Het speeltuig moet dien toon vervangen;
Heft vrolijk aan, wijdt Hem uw kunst.
Alles moet Hem eren;
Want het woord des HEEREN,
't Richtsnoer Zijner daân,
Is volmaakt rechtvaardig,
Al onz' achting waardig;
Eeuwig zal 't bestaan.

7. De grote Schepper aller dingen
Ziet, uit het ongenaakbaar licht,
Het gans gedrag der stervelingen;
Niets is bedekt voor Zijn gezicht.
Uit Zijn vaste woning,
Waar Hij heerst als Koning,
Waar Zijn lof, Zijn eer,
Klinkt door al de bogen,
Zien Zijn Godd'lijk' ogen
Op al 't mensdom neer.

Het geweten bij Willem Bilderdijk

De menselijke psyche bij Bilderdijk: Hoe het geweten functioneert |
Dr. H. (Huib) Klink

Het geweten in de actualiteit

Het geweten vanuit het begin van de Bijbel naar vandaag |
Ds. G.J. (Gerard) Krol

Koffiepauze (Verenigingsgebouw)

Paneldiscussie o.l.v. Prof. dr. M. A. (Marten) van Willigen

Met naast de sprekers:

ds. J. A. J. (Adriaan) Pater [prediking]

J. (Jacob) Brouwer [theologie/pastoraat]

dr. O. W. (Otto Willem) Dubois [reveil/vorming]

Sluiting

Ds. M. (Rinus) van Kooten

Samenzang Psalm 119: 3 en 4

3. Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!

Mocht die mij op mijn paân ten leidsman strekken!

'k Hield dan Uw wet, dan leefd' ik onbevreesd;

Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,

Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,

Hoe Uw geboên mij tot Uw liefde wekken.

4. Ik zal, oprecht van hart, Uw naam, o HEER,

Gestaâg den roem van Uwe grootheid geven,

Als ik 't gezag en 't heilig oogmerk leer

Van 't vlek'loos recht, door Uwe hand beschreven.

'k Zal Uw geboên bewaren tot Uw eer;

Verlaat mij toch niet gans'lijk in dit leven.

Informele afronding en ontmoeting

Ten slotte

Een vrijwillige bijdrage ten behoeve van het werk aan dit symposium is mogelijk. U kun een bijdrage overmaken op bankrekeningnummer NL81 INGB 0006 861215 t.n.v. K.H. Bogerd te Jaarsveld onder vermelding 'Symposium'.

